

**Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution**

Prishtinë, më 16 dhjetor 2015

Isa Musafa, Kryeministër
Qeveria e Republikës së Kosovës
Ndërtesa e Qeverisë

REKOMANDIM

**lidhur me Strategjitë për mbrojtjen e drejtave dhe lirive të njeriut të hartuara nga Zyra
për Qeverisje të Mirë / ZKM**

Sipas Kushtetutës së Republikës së Kosovës të drejtat dhe liritë themelore të njeriut janë të pandashme, të patjetërsueshme dhe të pacenueshme, si dhe bazë e rendit juridik të Republikës së Kosovës. Mbrojtja, avancimi dhe respektimi i të drejtave dhe lirive të njeriut janë obligim shtetëror dhe ato duhet t'iu përmbahen marrëveshjeve dhe instrumenteve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

Republika e Kosovës i ka përfshirë në nenin 22 të Kushtetutës¹ marrëveshjet dhe instrumentet ndërkombëtare më të rëndësishme për të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, të cilat njëkohësisht janë drejtpërdrejt të zbatueshme në Kosovë.

Këto instrumente ndërkombëtare kanë rëndësi të posaçme në fushën e mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, për shkak se ato zbatohen drejtpërdrejt edhe në raste kur ka mangësi apo zbrazëti të shprehura në legjislacionin e brendshëm të Kosovës.

Roli kushtetues i Avokatit të Popullit është të *“mbikëqyrë dhe mbrojë të drejtat dhe liritë e individëve nga veprimet ose mosveprimet e paligjshme dhe të parregullta të autoriteteve publike”*.

¹ “Të drejtat dhe liritë e njeriut të garantuara me marrëveshjet dhe instrumentet ndërkombëtare në vijim, garantohen me këtë Kushtetutë, zbatohen drejtpërdrejtë në Republikën e Kosovës dhe kanë prioritet, në rast konflikti, ndaj dispozitave e ligjeve dhe akteve të tjera të institucioneve publike:

- (1) Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut;
- (2) Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut dhe Protokollet e saj;
- (3) Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile e Politike dhe Protokollet e saj;
- (4) Konventa Kornizë e Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare;
- (5) Konventa për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit Racor;
- (6) Konventa për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Gruas;
- (7) Konventa për të Drejtat e Fëmijës;
- (8) Konventa kundër Torturës dhe Trajtimeve e Ndëshkimeve të tjera Mizore, Jonjerëzore dhe Poshtëruese. “

Kushtetuta e Republikës së Kosovës dhe Ligji për Avokatin e Popullit kanë përcaktuar mandatin e Avokatit të Popullit për të pranuar dhe për të hetuar ankesa nga çdo person, brenda apo jashtë territorit të Republikës së Kosovës, i cili pretendon se i janë shkelur të drejtat dhe liritë nga autoritetet publike në Kosovë.

Avokati i Popullit ka edhe përgjegjësitë e theksuara ligjore: jo vetëm t'i hetojë shkeljet e pohuara të të drejtave të njeriut, por edhe mund t'i këshillojë dhe t'i rekomandojë Qeverisë, Kuvendit dhe autoriteteve të tjera të Republikës së Kosovës për programet dhe politikat e tyre për të siguruar mbrojtjen dhe avancimin e të drejtave dhe lirive të njeriut.

Prandaj, Avokati i Popullit, duke u bazuar në kompetencat kushtetuese dhe përgjegjësitë ligjore, ka vërejtur se ZQM me "Planin Vjetor të Punës së Qeverisë për vitin 2015" ka paraparë nxjerrjen e strategjive dhe planeve të veprimit për strategjitë aktuale për të krijuar politika më efikase, të qëndrueshme dhe të bashkërenduara në fushën e të drejtave dhe të lirive të njeriut, ku ZQM është përgjegjëse e aktiviteteve. Në këtë drejtim, deri në fund të vitit 2015 pritet hartimi i disa dokumenteve të tjera strategjike për periudhën 2016-2020, e që janë:

- *Strategjia dhe Plani i Veprimit për të Drejtat e Njeriut në Republikën e Kosovës;*
- *Plani Strategjik për të Drejtat e Fëmijëve;*
- *Plani Strategjik për mbrojtjen e fëmijëve nga rreziqet në internet; dhe*
- *Plani i Veprimit për integrimin e komuniteteve RAE.*

Aktualisht janë në zbatim e sipër gjashtë (6) strategji, tri prej të cilave përfundojnë sivjet, si:

- *Strategjia për integrimin e komuniteteve RAE në Republikën e Kosovës (2009-2015);*
- *Plani i Veprimit për zbatimin e Strategjisë për integrimin e komuniteteve RAE në Republikën e Kosovës (2009-2015); dhe*
- *Plani i veprimit për zbatimin e Strategjisë për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara (2013-2015).*

Ndërkaq, tri dokumente të tjera janë në zbatim e sipër, si:

- *Programi Kombëtar për ofrimin e shërbimeve në gjuhën e shenjave dhe personat e shurdhër në Republikën e Kosovës (2013-2016);*
- *Strategjia Qeveritare dhe Plani i Veprimit për bashkëpunim me shoqërinë civile (2013-2017); dhe*
- *Strategjia Nacionale për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara në Republikën e Kosovës (2013-2023).*

Nga të paraqiturat më lart shihet se Qeveria e Republikës së Kosovës, përkatësisht ZQM e ZKM-së është e angazhuar në politikat për avancimin e të drejtave dhe lirive të njeriut, duke hartuar dokumente strategjike të fushave të caktuara, gjë që është për t'u vlerësuar, por shtrohet çështja e koordinimit të mirëfilltë të strategjive, duke pasur parasysh faktin se kemi disa dokumente strategjike dhe se njëherësh ato kanë mekanizma të veçantë, që merren me koordinimin e zbatimit të këtyre dokumenteve dhe të monitorimit të zbatimit të tyre. Duke u bazuar në gjetjet e lartshënuara, Avokati i Popullit vëren se ZQM ka hartuar disa dokumente

strategjike për të drejtat e njeriut, prandaj duke u nisur nga fakti se të drejtat e njeriut janë unike dhe të patjetërsueshme **rekomandojmë** që në nivel qendror të kemi një strategji për të drejtat dhe liritë e njeriut, e cila do të përfshinte të gjitha strategjitë e fushave të të drejtave të njeriut.

Nga takimi i zëvendësit të Avokatit të Popullit me koordinatoren e ZQM-së jemi informuar se për çdo dokument strategjik ekziston mekanizmi përkatës institucional që koordinon procesin e zbatimit të tij, si dhe monitoron zbatimin e dokumentit dhe raporton për këtë. Këta mekanizma janë në nivel politik (Komiteti ndërministror për integrimin e komuniteteve RAE; Komiteti ndërministror për të drejtat e fëmijëve; Këshilli nacional për personat me aftësi të kufizuar; Këshilli për bashkëpunim me shoqërinë civile) dhe në nivel teknik (grupet punuese teknike).

Andaj, Avokati i Popullit thekson se një dokument strategjik unik për të drejtat e njeriut, do t'i shërbejë Qeverisë së Republikës së Kosovës si orientues për të krijuar politika më efikase, të qëndrueshme dhe të bashkërenduara në fushën e të drejtave dhe lirive të njeriut dhe se një dokument i tillë do të ishte shumë më praktik e më i lehtë për monitorim nga organizatat vendore e ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, ndërkaq procesi i zbatimit do të mund të monitorohej nga një mekanizëm i vetëm qeveritar.

Nga praktika e deritanishme, Avokati i Popullit, vëren se mekanizmat e nivelit politik të emëruar nga Qeveria janë organe përgjegjëse për të monitoruar progresin dhe vështirësitë e implementimit të strategjisë dhe planit të veprimit për të drejtat e njeriut dhe për t'i raportuar Qeverisë së Republikës së Kosovës, në baza vjetore, për zbatimin e përgjithshëm të strategjisë për të drejtat e njeriut në Kosovë.

Nga të gjeturat e theksuara më lart, vërehet se raportimet për zbatimin e strategjive i janë paraqitur Qeverisë së Republikës së Kosovës nga mekanizmat e themeluar nga Qeveria, pra faktikisht kemi një gjendje ku hartimi i dokumenteve strategjike për të drejtat e njeriut dhe raportimi për zbatimin e tyre janë në të njëjtin institucion - në Qeveri. Prandaj, gjithashtu rekomandojmë që Ju i nderuar z. Kryeministër, në kuadër të raportimeve tuaja para Kuvendit të Republikës së Kosovës të përfshini edhe raportimin për të drejtat e njeriut në baza vjetore, në Komisionin për të Drejtat e Njeriut, Barazi Gjinore, për Persona të Pagjetur dhe Peticione të Kuvendit të Republikës së Kosovës (dhe jo vetëm kur kërkohet nga ky Komision) për zbatimin e strategjive dhe planeve të veprimit.

Së këndejmi, Avokati i Popullit, duke u bazuar në të gjitha informatat dhe dëshmitë e theksuara si më sipër, me qëllim të ngritjes të performancës dhe të efikasitetit të institucioneve publike në fushën e mbrojtjes, të promovimit dhe të avancimit të të drejtave të njeriut, në pajtim me nenin 135, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës “[...]Jep rekomandime dhe propozon masa, atëherë kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga organet e administratës publike dhe organeve tjera shtetërore”, si dhe me nenin 18. paragrafi 3 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, sipas të cilit “Avokati i Popullit mund t'i këshillojë dhe t'u rekomandojë autoriteteve të Republikës së Kosovës për programet dhe politikat e tyre për të siguruar mbrojtjen dhe avancimin e të drejtave dhe lirive të njeriut në Republikën e Kosovës”, me shpresë që bashkërisht do të ndihmojë në avancimin e të drejtave dhe të lirive të njeriut, e konsideron të arsyeshme të jep këto

Rekomandime:

- ***Qeveria e Republikës së Kosovës, mundësisht të hartojë një dokument të vetëm strategjik për fushën e të drejtave dhe lirive të njeriut, ku do të përfshiheshin të gjitha strategjitë e veçanta për të drejtat e njeriut.***
- ***Me Komisionin për të Drejtat Njeriut, Barazi Gjinore, për Persona të Pagjetur dhe Peticione të Kuvendit të Republikës së Kosovës dhe ZQM-në të diskutohen gjetjet e zbatimit të strategjive për të drejtat e njeriut.***

Në pajtim me nenin 28 të Ligjit për Avokatin e Popullit, nr. 05/L-019 dhe nenin 132, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, Ju lutemi që të na informoni për veprimet që do të ndërmerren si përgjigje ndaj rekomandimeve të lartpërmendura.

Gjithashtu, shprehim gatishmërinë tonë në qoftë se ju e shini të nevojshme të ofrojmë sqarime shtesë.

Duke Ju falënderuar për bashkëpunim, Ju lutem që përgjigjen tuaj, në lidhje me këtë ta dërgoni brenda afatit ligjor prej tridhjetë (30) ditë.

Me nderime,

Hilmi Jashari

Avokat i Popullit